FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CHRISTINE STIX-HACKL

fremsat den 26. september 2002 [1]

Indhold

I — Indledning ..... I - 11012

II — Påstande og appelanbringender ..... I - 11013

III — Undersøgelse af sagen ..... I - 11018

A — Spørgsmålet, om afdelingen var ulovligt sammensat (ottende appelanbringende) ..... I - 11018

B — Appelanbringendet om, at der foreligger en retlig fejl ved bedømmelsen af spørgsmålet om quorum, da Kommissionen traf afgørelse om beslutningen (fjerde appelanbringende) ..... I - 11019

C — Appelanbringenderne om, at der foreligger en retlig fejl ved bedømmelsen af beslutningens materielle lovlighed (første og andet appelanbringende) ..... I - 11021

1. Spørgsmålet, om de i beslutningen påtalte former for adfærd havde negativ virkning på »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65's forstand (første appelanbringende) ..... I - 11021

2. Spørgsmålet, om deltagelsen i informationsudvekslingsordningen udgjorde en selvstændig overtrædelse af konkurrencereglerne (første appelanbringende) ..... I - 11023

3. Spørgsmålet om Kommissionens angivelige magtfordrejning (andet appelanbringende) ..... I - 11025

D — Appelanbringenderne vedrørende bøden ..... I - 11029

1. Spørgsmålet, om beslutningen er mangelfuldt begrundet hvad angår bødens størrelse (tredje og fjerde appelanbringende) ..... I - 11029

2. Spørgsmålet om den solidariske hæftelse med Siderúrgica Aristrain Olaberría SL (femte appelanbringende) ..... I - 11031

3. Spørgsmålet om utilstrækkelig hensyntagen til culpaprincippet (femte appelanbringende) ..... I - 11036

4. Spørgsmålet om fastsættelsen af den dato, hvorfra overtrædelserne af konkurrencereglerne kan tilregnes appellanten (femte appelanbringende) I - 11038

5. Spørgsmålet om beregningen af bøden i ecu (sjette appelanbringende) .. I - 11040

1 — Originalsprog: tysk.

E — Appelanbringendet vedrørende afgørelsen om sagsomkostningerne (syvende appelanbringende) ..... I - 11042

F — Appelanbringendet om, at EMK's artikel 6 er tilsidesat som følge af sagsbehandlingens varighed (niende appelanbringende) ..... I - 11046

IV — Sagsomkostninger ..... I - 11047

V — Forslag til afgørelse ..... I - 11048

I — Indledning

1. Den foreliggende sag drejer sig om en prøvelse af dom afsagt den 11. marts 1999 af Retten i Første (Anden Udvidede Afdeling) i sagen Aristrain mod Kommissionen [2] (herefter »den appellerede dom«).

2. Vedrørende forhistorien angående forbindelserne mellem jern- og stålindustrien og Kommissionen i årene 1970-1990, navnlig vedrørende bestemmelserne om den åbenbare krisetilstand og vedrørende Kommissionens beslutning nr. 2448/88/EKSF af 19. juli 1988 om indførelse af en overvågningsordning for visse produkter for virksomhederne i jern- og stålindustrien [3], henvises til den appellerede dom. Overvågningsordningen på grundlag af den nævnte beslutning udløb den 30. juni 1990 og blev erstattet med et informationssystem på individuel og frivillig basis [4].

3. Den 16. februar 1994 vedtog Kommissionen over for sytten europæiske stålvirksomheder og en af deres faglige organisationer beslutning 94/215/EKSF [...] om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende aftaler og forskellige former for samordnet praksis mellem europæiske producenter af stålbjælker [5] (herefter »beslutningen«). Adressaterne for beslutningen havde ifølge Kommissionen handlet i strid med konkurrencereglerne i Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, idet de på en måde, der begrænsede konkurrencen, havde indført informationsudvekslingsordninger samt foretaget fastsættelse af priser og opdeling af markeder. Kommissionen pålagde fjorten af disse virksomheder bøder. Med hensyn til Siderúrgica Aristrain Madrid SL (herefter »appellanten«) fastsatte Kommissionen en bøde på 10 600 000 ECU.

4. En række af de berørte virksomheder, heriblandt appellanten, samt den faglige organisation anfægtede beslutningen ved et søgsmål ved Retten. Konklusionen herpå blev, at Retten nedsatte bøden til 7 100 000 EUR og i øvrigt frifandt Kommissionen.

2 — Sag T-156/94, Sml. II, s. 603.

3 — EFT L 212, s. 1.

4 — Jf. præmis 33 i dom af 11.3.1999, sag T-141/94, Thyssen Stahl mod Kommissionen, Sml. II, s. 347.

5 — EFT L 116, s. 1.

5. Appellanten har ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 25. maj 1999 iværksat appel af denne dom.

II — Påstande og appelanbringender

6. Appellanten har under appellen nedlagt følgende påstande:

1) Den appellerede dom ophæves under hensyn til alle eller enkelte af de mangler, der gøres gældende, og såvel i tilfælde af en udtrykkelig materielretlig afgørelse som i tilfælde af en hjemvisning til Retten i Første Instans, fastslår Domstolen alle de retlige følger af, at denne dom ophæves, idet den navnlig

— ophæver den appellerede dom i det omfang, det heri antages, at beslutningen ikke strider mod fællesskabsretten på grund af en fejlagtig anvendelse og fortolkning af EKSF-traktatens artikel 65, og som følge heraf annullerer beslutningen af samme grund

— træffer afgørelse i sagen, i det omfang den er moden til påkendelse, eller i modsat fald hjemviser den til Retten i Første Instans med henblik på, at denne pådømmer sagen i overensstemmelse med de nedenfor nævnte anbringender, og følgelig annullerer beslutningen, for så vidt som det følger af de nævnte anbringender, eller subsidiært nedsætter appellantens bøde. De nævnte anbringender er:

— solidarisk hæftelse

— mangler ved begrundelsen

— selvmodsigelser

— tilsidesættelse af ligheds- og proportionalitetsprincippet som følge af, at bøderne er udtrykt i ecu

— i første instans blev Kommissionen ikke tilpligtet at betale alle sagsøgerens omkostninger og renter, der følger af garantistillelsen for eller den eventuelle betaling af hele bøden eller en del deraf, og Retten i Første Instans fastslår, at der først skal betales renter af bøden fra det tidspunkt, hvor Rettens dom kan fuldbyrdes, og det pålægges

følgelig Kommissionen at betale de omkostninger og renter, der er afholdt som følge af garantistillelsen for eller betalingen af bøden

— der træffes tilsvarende bestemmelse med hensyn til det ottende og niende appelanbringende.

— hjemviser sagen til Retten i det omfang, den ikke er moden til påkendelse hvad angår anbringendet om

— magtfordrejning

2) I det omfang der helt eller delvis gives appellanten medhold, pålægges det appelindstævnte at betale sagens omkostninger, inklusive sagsomkostningerne vedrørende behandlingen i første instans.

Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

1) Appellen forkastes.

2) Appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger.

7. Ifølge appelskriftet gør appellanten følgende *appelanbringender* gældende:

Første appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten ved en urigtig anvendelse og fortolkning af artikel 65 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (herefter »EKSF-traktaten«) hvad angår vurderingen af de overtrædelser, som hævdes at være begået inden for rammerne af denne traktat på EKSF-markedet, idet den appellerede doms begrundelse på dette punkt er selvmodsigende.«

Andet appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten, da den af Retten i Første Instans afsagte dom er behæftet med en retlig fejl hvad angår anvendelsen af begrebet magtfordrejning, idet Retten ikke har foretaget en behørig prøvelse af appellantens argument herom eller af de til støtte herfor påberåbte omstændigheder.«

Tredje appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten ved en urigtig anvendelse og fortolkning af EKSF-traktatens artikel 15, idet beslutningen er mangelfuldt begrundet hvad angår den pålagte bøde.«

Fjerde appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten, da den af Retten i Første Instans afsagte dom indeholder en utilstrækkelig begrundelse vedrørende

a) den væsentlige omstændighed, som blev fremført af appellanten, hvorefter den anfægtede beslutning ikke var vedtaget med det fornødne quorum

b) den omstændighed, at Retten afviste at sammenligne bødernes størrelse med de bøder, som er blevet pålagt i andre kartelsager inden for EØF-traktatens område, uden at give en gyldig begrundelse for at undlade dette.«

Femte appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten, da Rettens dom er behæftet med en række selvmodsigelser hvad angår den måde, hvorpå visse argumenter er analyseret og bedømt:

a) for det første hvad angår den solidariske hæftelse for den bøde, som alene er pålagt selskabet Siderúrgica Aristrain Madrid, hvorved dette selskab tilregnes søsterselskabets adfærd

b) for det andet hvad angår den skærpende omstændighed, at selskabet havde kendskab til ulovligheden af den påtalte adfærd

c) for det tredje hvad angår den dato, som er angivet i konklusionen til Kommissionens beslutning, og fra hvilken Siderúrgica Aristrain Madrid tilregnes de påtalte overtrædelser.«

Sjette appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten ved en urigtig fortolkning og anvendelse af ligheds- og proportionalitetsprincippet, da der ikke i Rettens dom er anlagt en korrekt vurdering

af devalueringerne af den spanske peseta, som medførte en forhøjelse af den bøde, som Siderúrgica Aristrain Madrid skulle betale i forhold til den bøde, der skulle erlægges af andre virksomheder, for hvem møntfoden ikke var blevet devalueret, eller for hvem den endog var blevet revalueret.«

Syvende appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten og af de grundlæggende rettigheder, da argumentationen i Rettens dom er behæftet med en selvmodsigelse, idet Kommissionen ikke er blevet pålagt at betale omkostninger og renter som følge af garantistillelsen eller betalingen af bøden.«

Ottende appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten på grund af overtrædelse af artikel 33 i Rettens procesreglement samt af en række processuelle garantier, idet kun tre af de fem dommere, som afdelingen var sammensat af på tidspunktet for den mundtlige forhandling, deltog i Rettens rådslagninger.«

Niende appelanbringende

»Tilsidesættelse af fællesskabsretten i det omfang, der i strid med den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6 blev nægtet appellanten en retfærdig rettergang inden en rimelig frist.«

Sammenfatning af appelanbringenderne og deres led efter retlige tyngdepunkter

8. Det fremgår af det anførte vedrørende de enkelte appelanbringender og deres led, at EKSF-traktaten ifølge appellanten er overtrådt på en række punkter. Sammenfattet efter retlige tyngdepunkter gør appellanten gældende, at

Retten har begået *rettergangsfejl* i den appellerede dom, idet den

— afsagde den appellerede dom i en *ulovligt sammensat afdeling* (*ottende* appelanbringende), og at

Retten i den appellerede dom har overtrådt fællesskabsretten, idet den

— retligt fejlagtigt anså beslutningen for *formelt lovlig*, selv om beslutningen

ikke blev vedtaget forskriftsmæssigt (*fjerde* appelanbringende)

— retligt fejlagtigt anså beslutningen for *materielt lovlig*, selv om

de i beslutningen påtalte former for adfærd ikke kunne have nogen skadelig virkning for »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65's forstand (*første* appelanbringende), og

der ikke forelå nogen overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, fordi deltagelsen i informationsudvekslingsordningen ikke var en selvstændig overtrædelse af konkurrencereglerne (*første* appelanbringende), og

Kommissionen begik magtfordrejning (*andet* appelanbringende)

— foretog en retlig fejlagtig bedømmelse af *bøden*, dennes begrundelse og dens adressater (*tredje, fjerde, femte* og *sjette* appelanbringende)

— i forbindelse med afgørelsen om sagsomkostningerne ikke pålagde Kommissionen at betale de omkostninger og renter, der skyldtes garantistillelsen for eller den eventuelle betaling af bøden (*syvende* appelanbringende)

— i strid med artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMK) ikke ydede appellanten retsbeskyttelse inden en rimelig frist (*niende* appelanbringende).

9. Den følgende undersøgelse er tilrettelagt efter denne sammenfatning. De af appellanten fremførte appelanbringender, de led og argumenter, der indgår heri, samt Kommissionens argumentation henføres under disse enkelte punkter.

10. Appelanbringenderne i denne sag svarer indholdsmæssigt delvis til de appelanbringender eller led i appelanbringender, som er fremført i sag C-194/99 P (Thyssen Stahl mod Kommissionen) eller i sag C-182/99 P (Salzgitter mod Kommissionen) [6]. Jeg fremsætter i dag også forslag til afgørelse i de nævnte sager. I det omfang argumentationen er indholdsmæssigt overensstemmende, henviser jeg i nærværende forslag til afgørelse til de bedømmelser, jeg har foretaget i forslaget til afgørelse i sag C-194/99 P eller i sag C-182/99 P.

6 — Domme af 2.10.003, Sml. I, s. 10821 og s. 10761.

III — Undersøgelse af sagen

A — *Spørgsmålet, om afdelingen var ulovligt sammensat (ottende appelanbringende)*

Parternes argumenter

11. Appellanten kritiserer den appellerede doms præmis 77.

12. Appellanten har anført, at den appellerede dom kun er underskrevet af tre dommere. Den er hverken underskrevet af den dommer, der var formand for afdelingen i hvert fald indtil afslutningen af den mundtlige forhandling, eller af en anden dommer, der også havde deltaget i den mundtlige forhandling.

13. For så vidt som Retten i den appellerede dom har begrundet sin opfattelse med henvisning til artikel 32, stk. 1, i Rettens procesreglement, tog den ikke hensyn til, at den omstændighed, at en dommers embedsperiode udløber efter tur, ikke er en af de situationer, der nævnes i procesreglementets artikel 32, stk. 1. Retten kunne forudse, at nogle dommere på grund af udløbet af deres embedsperiode ikke ville være i stand til at deltage i rådslagningen; den burde derfor have ændret afdelingens sammensætning.

14. Eftersom to dommere, der var til stede i retsmødet, ikke deltog i den endelige rådslagning, er dommen efter appellantens opfattelse ikke alene i strid med bestemmelserne i procesreglementets artikel 33, stk. 5, men den strider endvidere mod de grundlæggende processuelle garantier, der beskyttes i fællesskabsretten og i medfør af EMK's artikel 6, da rådslagningen i kollegiale retter er en afgørende funktion, hvis formål er at undgå subjektive bedømmelser.

15. *Kommissionen* er af den opfattelse, at det, der er afgørende efter procesreglementets artikel 32, som dommens præmis 77 henviser til, er, at afdelingerne, for at kunne træffe afgørelse, skal bestå af mindst tre dommere, hvilket var tilfældet i den foreliggende sag.

16. Ifølge Kommissionen fortolker sagsøgeren procesreglementets artikel 33 forkert. Denne bestemmelse overtrædes ikke, selv om ikke alle de dommere, der har deltaget i den mundtlige forhandling, kan deltage i rådslagningen, men derimod, hvis rådslagningen finder sted med deltagelse af dommere, der ikke har deltaget i den mundtlige forhandling.

17. Endelig bemærker Kommissionen, at hvis det så klart kunne forudses, at to dommere ikke kunne være til stede under rådslagningen, kunne appellanten have fremført en indsigelse herom under retsmødet eller under det møde, der fandt sted i januar 1998.

18. I øvrigt henviser Kommissionen til præmis 323 i PVC II-dommen [7], hvori Retten allerede har forkastet et lignende anbringende.

Bedømmelse

19. Da klagepunkterne vedrørende afdelingens sammensætning i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Salzgitter har fremført i sag C-182/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det *ottende* appelanbringende må forkastes, til punkt 21 ff. i forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

20. For så vidt angår påberåbelsen af EMK's artikel 6, stk. 1, skal det blot konstateres, at appellanten ikke har fremført nogen nærmere argumentation vedrørende dette punkt, og at det ikke fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at dette spørgsmål henhører under den nævnte bestemmelses anvendelsesområde [8].

21. Det *ottende* appelanbringende, hvormed det gøres gældende, at afdelingens sammensætning var ulovlig, må følgelig forkastes som *ugrundet*.

B — *Appelanbringendet om, at der foreligger en retlig fejl ved bedømmelsen af spørgsmålet om quorum, da Kommissionen traf afgørelse om beslutningen (fjerde appelanbringende)*

22. Med det *fjerde* appelanbringende kritiserer appellanten den fejlagtige begrundelse, som den appellerede dom efter virksomhedens opfattelse er behæftet med på to punkter. Med det første led af det fjerde appelanbringende kritiserer appellanten Rettens antagelse om, at der forelå det fornødne quorum, da afgørelsen om beslutningen blev truffet. Det andet led vedrører begrundelsen for bødens størrelse og vil blive behandlet senere [9].

Parternes argumenter

23. *Appellanten* kritiserer den appellerede doms præmis 186 ff. Retten fortolkede referatet fra Kommissionens møde den 16. februar 1994 fejlagtigt og kom følgelig til den — urigtige — konklusion, at det krævede mindsteantal af kommissionsmed-

7 — Dom af 20.4.1999, forenede sager T-305/94 — T-307/94, T-313/94 — T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij NV m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 931.

8 — I Piersack-dommen (dom af 1.10.1982, serie A, nr. 53, § 16, præmis 33) blev der ikke taget stilling til spørgsmålet, og i Pfeifer og Plankl-dommen (dom af 25.2.1992, serie A, nr. 227, §§ 35 ff.) udtalte Menneskerettighedsdomstolen blot, at en retsinstans' sammensætning skal overholde kravene i lovgivningen. I Deumeland-dommen (dom af 29.5.1986, serie A, nr. 100, §§ 81 ff.) bemærkede Menneskerettighedsdomstolen, at »udskiftninger af dommere er en naturlig del af en domstols normale tilværelse«.

9 — Punkt 84 ff.

lemmer havde været til stede, da der blev truffet afgørelse om beslutningen. Retten har dermed overtrådt EKSF-traktatens artikel 13 og artikel 5 og 8 i Kommissionens forretningsorden.

Bedømmelse

24. Da referatet ikke var klart med hensyn til spørgsmålet, om visse kommissionsmedlemmer var til stede, da beslutningen blev vedtaget, burde Retten af egen drift have foretaget en yderligere undersøgelse eller burde i det mindste have begrundet, hvorfor den afslog at iværksætte den yderligere bevisoptagelse, som appellanten havde begæret.

27. Da klagepunkterne i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl har fremført i sag C-194/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det første led af det *fjerde* appelanbringende må afvises, til punkt 52 ff. i forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

25. Ifølge *Kommissionen* må det første led af det *fjerde* appelanbringende afvises, fordi det vedrører Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder.

28. Da referatet endvidere ifølge Rettens fortolkning, der ikke længere kan anfægtes under appelsagen, ikke var »uklart«, er det ikke nødvendigt at behandle spørgsmålet om, hvorvidt Retten ulovligt afslog at anordne en yderligere bevisoptagelse med henblik på at påvise, at der forelå det fornødne quorum.

26. Under alle omstændigheder er det ugrundet, da Rettens betragtninger i de kritiserede præmisser i den appellerede dom er i overensstemmelse med gældende ret. Det er tværtimod appellanten, der fortolker mødereferatet forkert.

29. Det første led af det *fjerde* appelanbringende, som retter sig mod bedømmelsen af spørgsmålet om quorum, da Kommissionen traf afgørelse om beslutningen, skal følgelig *afvises*.

C — *Appelanbringenderne om, at der foreligger en retlig fejl ved bedømmelsen af beslutningens materielle lovlighed (første og andet appelanbringende)*

1. Spørgsmålet, om de i beslutningen påtalte former for adfærd havde negativ virkning på »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65's forstand (*første* appelanbringende)

30. Med det *første* og det *andet* appelanbringende gør appellanten gældende, at Retten har fejlbedømt beslutningens materielle lovlighed.

Parternes argumenter

31. Det første appelanbringende indeholder to led. Med det første led anfører appellanten, at det blev overset, at de i beslutningen påtalte former for adfærd ikke havde nogen negativ virkning på »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1's forstand. I det andet led tager appellanten afstand fra Rettens antagelse om, at deltagelsen i informationsudvekslingsordningen var en selvstændig overtrædelse af konkurrencereglerne.

33. *Appellanten* kritiserer med det første led af det *første* appelanbringende, at Retten efter virksomhedens opfattelse ikke var opmærksom på, at bestemmelserne i EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) og i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, har et forskelligt regelindhold. Appellanten bestrider ikke, at forbuddet mod »aftaler [...] og [...] samordnet praksis« i EF-traktaten og forbuddet mod »aftaler [...] og [...] samordnet praksis« i EKSF-traktaten generelt betyder det samme og i sidste ende forfølger det samme mål.

32. Med det andet appelanbringende gør appellanten gældende, at det ikke blev erkendt, at Kommissionen begik magtfordrejning i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt der skulle pålægges en bøde på grund af overtrædelser af konkurrencereglerne (EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5).

34. Det økonomiske og lovgivningsmæssige sammenhæng, som de to traktater indgår i, er imidlertid ikke den samme. En overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, forudsætter, at der foreligger en negativ virkning for »den normale konkurrence«. Dette begreb adskiller sig imidlertid fra den konkurrence, der beskyttes med EF-traktatens artikel 85, og derfor kan fortolkningen af EF-traktaten ikke uændret overføres på EKSF-traktaten.

35. I nærværende sag viser problemet sig derved, at møderne i Stålbjælkeudvalget, der i beslutningens begrundelse er nævnt som grundlag for forskellige overtrædelser af konkurrencereglerne, fandt sted på Kommissionens foranledning og blev overvåget af den.

36. Appellanten bemærker, at som det navnlig fremgår af vidneforklaringerne fra medarbejdere i GD III, var Kommissionen underrettet om, at deltagerne i disse møder ville udveksle deres skøn og synspunkter med hensyn til udviklingen i priserne og de fremtidige tendenser på de relevante produktmarkeder, og at de endog havde tilkendegivet deres individuelle hensigter i så henseende. Det, der blev opfordret til, svarer til, hvad Kommissionen forstår ved et »kartel«, nemlig en permanent aftale mellem parterne, hvis væsentlige mål er at opnå en ligevægt mellem udbud og efterspørgsel samt en harmonisering af priserne.

37. Endvidere foretog Retten også en urigtig anvendelse og fortolkning af EKSF-traktatens artikel 65 derved, at den med urette brugte kriterierne for anvendelse af EF-traktatens artikel 85, selv om stålmarkedet, der er relevant i denne sag, udviser særlige karakteristiske kendetegn. Dette marked udmærker sig ved en høj grad af transparens som følge af den store mængde oplysninger, der står til rådighed for enhver; under gunstige konjunkturer er der en naturlig prisparallelitet på dette marked. Dette blev også bekræftet ved vidneforklaringerne.

38. Rettens antagelse om, at parallelle priser nødvendigvis betyder, at der foreligger en konkurrencebegrænsende aftale eller samordnet praksis, er derfor forkert i EKSF-traktatens sammenhæng. I øvrigt anerkendte Retten selv denne retsopfattelse, idet den, således som det er forklaret i præmis 606-623, af denne grund nedsatte den bøde, som appellanten var blevet pålagt på grund af de forskellige aftaler og former for samordnet praksis, med 15%.

39. Kommissionen er af den opfattelse, at der savnes ethvert grundlag for argumentet om, at en overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 65 (beskyttelse af »den normale konkurrence«) adskiller sig fra en overtrædelse af EF-traktatens artikel 85 (nu artikel 81 EF) på grund af de foranstaltninger, Kommissionen kan iværksætte med hjemmel i EKSF-traktaten. Kommissionen henviser til Rettens bemærkninger i præmis 316-320 og 323-331.

Ifølge Kommissionen gav Retten en tilstrækkelig begrundelse for forbuddet mod prisfastsættelse i EKSF-traktatens artikel 65 og for den omstændighed, at EKSF-traktatens artikel 60 ikke udelukker anvendelsen af EKSF-traktatens artikel 65.

40. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt GD III var bekendt med de former for konkurrencebegrænsende adfærd, som appellanten blev beskyldt for, og om generaldirektoratet havde fremmet dem, har Kommissionen anført, at påstanden herom er urigtig, og den henviser i den forbindelse til den appellerede doms præmis 510 og 511. Der er i øvrigt tale om konstateringer vedrørende faktiske omstændigheder, der ikke er undergivet Domstolens kontrol.

41. Hvad angår deltagelsen i møderne i Stålbjælkeudvalget finder Kommissionen, at appellanten sammenblander de »lovlige« møder, der nævnes i den appellerede doms præmis 232, med de hemmelige møder med ulovligt formål (som er beskrevet i den appellerede doms præmis 510 og 511). Det er deltagelsen i de sidstnævnte møder, der lægges appellanten til last.

42. Kommissionen understreger, at det generelle mål med de særlige foranstaltninger i henhold til EKSF-traktaten, nemlig opretholdelsen af en ligevægt mellem udbud og efterspørgsel og dermed sikringen af et stabilt almindeligt prisniveau, intet har at gøre med de former for konkurrencebegrænsende adfærd, som appellanten blev beskyldt for i beslutningen: fastsættelse af priser, harmonisering af pristillæg, opdeling af markederne og en ordning for udveksling af oplysninger om ordrer og leverancer.

Bedømmelse

43. Da appellantens klagepunkter i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl har fremført i sag C-194/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det første led af det *første* appelanbringende må forkastes som ugrundet, til punkt 135 ff. og 158 ff. i forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

44. Det første led af det *første* appelanbringende, hvormed fortolkningen og anvendelsen af begrebet »den normale konkurrence« i EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, anfægtes, skal følgelig forkastes som *ugrundet.*

2. Spørgsmålet, om deltagelsen i informationsudvekslingsordningen udgjorde en selvstændig overtrædelse af konkurrencereglerne (*første* appelanbringende)

Parternes argumenter

45. Ifølge *appellanten* anså Retten med urette beslutningen for lovlig, for så vidt som det deri blev antaget, at deltagelsen i informationsudvekslingsordningen udgjorde en selvstændig overtrædelse af konkurrencereglerne, der var uafhængig af de andre overtrædelser.

46. Appellanten indrømmer, at afgrænsningen mellem informationsudvekslingsordninger, der er konkurrencebegrænsende, og ordninger, som ikke er konkurrencebegrænsende, er særlig vanskelig, når man tager i betragtning, at der på grundlag af EKSF-traktatens artikel 47, 60, 64 og 70 under alle omstændigheder påhviler virksomhederne vidtgående forpligtelser til at offentliggøre deres priser og øvrige vilkår.

47. Imidlertid kritiserer appellanten, at Retten i den appellerede doms præmis 420 afviste den opfattelse, som Kommissionen havde fremført under sagen for Retten, og hvorefter informationsudvekslingen ikke blev anset for et selvstændigt ulovligt forhold i beslutningen. Dermed satte Retten sin vurdering i stedet for Kommissionens og overskred følgelig grænserne for sin kompetence.

48. Kommissionen finder, at dette anbringende må afvises, da det for første gang er gjort gældende for Domstolen.

49. I øvrigt er anbringendet uden ethvert grundlag, da Retten fortolker en beslutning fra Kommissionen og ikke, hvad dennes befuldmægtigede anførte under retsmødet.

Bedømmelse

50. Appellanten begrunder knapt nok, hvorfor Rettens retsopfattelse, nemlig at deltagelsen i informationsudvekslingsordningen udgjorde en selvstændig overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, skulle have været retlig fejlagtig. Appellanten nøjes snarere med at kritisere, at Retten lod den modsatte opfattelse (ingen selvstændig overtrædelse), som Kommissionens repræsentanter fremførte under sagen for Retten, ude af betragtning, og fulgte den i kommissionsbeslutningen udtrykte retsopfattelse (selvstændig overtrædelse).

51. Hermed gør appellanten ikke så meget gældende, at der ikke er taget hensyn til det materielretlige indhold af EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1, med henblik på den retlige vurdering af informationsudvekslingsordningen, men påstår snarere, at Retten har overskredet sin kompetence, hvilket ville være en overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 33.

52. Da klagepunkterne forstået på denne måde i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl har fremført i sag C-194/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det andet led af det *første* appelanbringende skal forkastes som *ugrundet*, til punkt 89 ff. i

forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

53. Det andet led af det *første* appelanbringende skal følgelig forkastes som *ugrundet*, for så vidt som det hermed gøres gældende, at Retten har overskredet sin kompetence.

54. Såfremt Domstolen finder, at appellantens anbringende også indeholder en kritik af den materielretlige vurdering af deltagelsen i informationsudvekslingsordningen, svarer appellantens klagepunkter, når de forstås på denne måde, også i det væsentlige til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl har fremført i sag C-194/99 P.

55. Med hensyn til begrundelsen for, at det andet led af det *første* appelanbringende også for så vidt skal forkastes som *ugrundet*, henviser jeg følgelig til punkt 109 ff. [10] i forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

56. Det andet led af det *første* appelanbringende skal herefter også forkastes som *ugrundet*, for så vidt som det hermed generelt, dvs. også uden at tage hensyn til udtalelserne fra Kommissionens repræsentanter under sagen for Retten, påtales, at det blev overset, at informationsudvekslingsordningen ikke udgør et selvstændigt forhold i henhold til konkurrencereglerne.

3. Spørgsmålet om Kommissionens angivelige magtfordrejning (*andet* appelanbringende)

Parternes argumenter

57. Appellanten henviser til den appellerede doms præmis 526 ff. og gør gældende, at Retten ikke var i stand til at fjerne mistanken om, at Kommissionen har begået magtfordrejning, når henses til de klare indicier, der er fremkommet i sagen.

58. I den appellerede dom tog Retten således ikke hensyn til, at Kommissionen sideløbende med den procedure, der førte til beslutningen, havde gennemført en undersøgelse vedrørende eventuelle konkurrencestridige forhold på markederne for bredbåndstål. Denne undersøgelse har imidlertid betydning i relation til klagepunktet vedrørende magtfordrejning, fordi den

10 — Med undtagelse af punkt 115 i forslaget til afgørelse i sag C-194/99 P.

nævnte undersøgelse blev stillet i bero, hvorimod proceduren vedrørende markederne for stålbjælker blev fortsat, selv om markederne for bredbåndstål var meget vigtigere for de fleste af de stålproducenter, der var berørt af beslutningen.

59. I kommissionsmedlem Van Mierts erklæring på pressekonferencen den 16. februar 1994 betegnede han den pålagte bøde som »eksemplarisk« og angav dermed, at det var muligt, at der i forbindelse med bødefastsættelsen ikke kun var taget hensyn til omstændigheder, der havde snæver sammenhæng med sagerne vedrørende stålbjælkemarkederne. Dette er et indicium for, at bøden muligvis blev fastsat højere under hensyn til de suspenderede undersøgelser vedrørende markederne for bredbåndstål.

60. Dette forhold rammer særligt appellanten, da virksomheden — således som Retten selv har fastslået i den appellerede doms præmis 4 — kun fremstiller stålbjælker.

61. Den omstændighed, at den omtvistede beslutning blev vedtaget dagen efter afbrydelsen af forhandlingerne, der var blevet ført mellem Kommissionen og virksomhederne inden for Fællesskabets jern- og stålsektor med henblik på at forlige deres uoverensstemmelser vedrørende en økonomisk omstrukturering af stålmarkederne, var endelig blevet afvist i den appellerede dom som et utilstrækkeligt indicium, uden at der blev givet en overbevisende begrundelse herfor.

62. Under henvisning til Domstolens dom i sagen Ufex m.fl. mod Kommissionen [11] kritiserer appellanten Retten for at have begået en retlig fejl, idet den uanset de nævnte talrige indicier begrænsede sin undersøgelse af klagepunktet om magtfordrejning til de dokumenter, der forelå i sagens akter — og som Kommissionen havde fremlagt for Retten — og ikke havde anset det for nødvendigt at foretage en yderligere undersøgelse for at bekræfte disse indicier, selv om der i sagsakterne indgik dokumenter, der i det mindste kunne have givet anledning til en rimelig tvivl.

63. Kommissionen anser dette appelanbringende for uegnet til realitetsbehandling, da appellanten blot gentager de samme argumenter som i første instans.

64. I øvrigt er appelanbringendet ugrundet, eftersom Retten udførligt har begrundet sin afgørelse i den appellerede doms præmis 529 ff..

11 — Dom af 4.3.1999, sag C-119/97 P, Sml. I, s. 1341.

65. Appellanten påberåber sig med urette Domstolens dom i sagen Ufex m.fl. mod Kommissionen. Omstændighederne i den nævnte sag er ikke sammenlignelige med hensyn til Rettens undersøgelse af faktum, for i den nævnte sag afslog Retten at undersøge andre dokumenter, selv om appellanten i den daværende sag — til forskel fra appellanten i nærværende sag — havde nævnt konkrete beviser samt angivet, hvilke andre faktiske omstændigheder der efter virksomhedens opfattelse dermed kunne være påvist.

Bedømmelse

66. Hvad for det første angår appellantens generelle klagepunkt om, at Retten i betragtning af de mange indicier ikke måtte begrænse sin undersøgelse til de af Kommissionen fremlagte dokumenter, er jeg enig med Kommissionen i, at henvisningen til dommen i sagen Ufex m.fl. mod Kommissionen [12] er irrelevant. Problematikken i den sag var nemlig en anden: Retten havde deri afvist klagepunktet om magtfordrejning med den begrundelse, at den daværende sagsøger ikke havde fremlagt nogen beviser for magtfordrejning, selv om virksomheden med henblik herpå havde anmodet om fremlæggelse af en skrivelse, som virksomheden havde betegnet præcist med angivelse af forfatteren, adressaten og datoen, og selv om Retten ikke havde imødekommet denne anmodning.

12 — Nævnt i fodnote 11, præmis 111.

67. I den foreliggende sag havde Retten imidlertid ladet beviserne blive fremlagt og havde ifølge præmis 530 bedømt disse. I realiteten anfægter appellanten således Rettens bevisvurdering. Denne kan imidlertid ikke efterprøves under en appelsag — med undtagelse af den situation, hvor Retten har gengivet beviserne forkert — og det andet appelanbringende må derefter for så vidt afvises.

68. Der må også gives Kommissionen medhold, for så vidt som appellanten allerede under sagen for Retten gjorde magtfordrejning gældende og til begrundelse herfor fremførte de samme argumenter som under den nu verserende sag.

69. Kommissionsmedlem Van Mierts bemærkning om bødernes »eksemplariske« karakter, den snævre tidsmæssige sammenhæng med afbrydelsen af forhandlingerne om omstrukturering af Fællesskabets jern- og stålmarkeder, ligesom også sammenhængen med suspensionen af undersøgelsen vedrørende eventuelle konkurrencestridige forhold på markederne for bredbåndstål, blev allerede fremført under sagen for Retten som indicier for magtfordrejning. For så vidt har appellanten med henblik på at begrunde det andet appelanbringende heller ikke fremført yderligere argumenter vedrørende dette punkt.

70. Det *andet* appelanbringende må derfor også *afvises*, for så vidt som der hermed, uden at der anføres nye grunde, blot ønskes en ny prøvelse af de grunde, der allerede blev gjort gældende under sagen for Retten [13].

71. Appellanten må ganske vist gives medhold på det punkt, at Retten i den appellerede doms præmis 526 ff. ikke har undersøgt alle de fremførte argumenter. Præmisserne er her begrænset til spørgsmålet om den snævre tidsmæssige sammenhæng med afbrydelsen af forhandlingerne vedrørende omstruktureringen af Fællesskabets jern- og stålmarkeder. Dette havde interesse for alle de virksomheder, der var berørt af beslutningen.

72. Spørgsmålet om den angivelige sammenhæng mellem bødeniveauet i henhold til beslutningen og de suspenderede undersøgelser vedrørende eventuelle konkurrencestridige forhold på markederne for bredbåndstål angik imidlertid i første række appellanten, da virksomheden udelukkende producerer stålbjælker og ikke bredbåndstål. Appellanten kritiserer derfor med rette, at præmisserne ikke behandler virksomhedens individuelle klagepunkt vedrørende den angivelige magtfordrejning.

73. Domstolen har imidlertid i en fast praksis fastslået, at »selv om præmisserne til en dom afsagt af Retten er udtryk for en fejlagtig anvendelse af fællesskabsretten, må appellen forkastes, hvis det fremgår, at dommens konklusion er berettiget af andre grunde« [14].

74. Den begrundelse, hvormed Retten forkastede klagepunktet om magtfordrejning, finder i nærværende sag tilsvarende anvendelse på appellantens særlige klagepunkt.

75. Den omstændighed, at det kompetente kommissionsmedlem på en pressekonference betegnede beslutningens bødeniveau som »eksemplarisk«, kan nemlig i sig selv, også når den ses på baggrund af den samtidige suspension af andre undersøgelser inden for konkurrenceområdet, heller ikke her begrunde nogen mistanke om en magtfordrejning fra Kommissionens side, da udtrykket »eksemplarisk« kan fortolkes på flere måder og ikke kun således, at man med bøden også ville sanktionere eventuelle konkurrenceretsstridige forhold på andre stålmarkeder.

76. Det *andet* appelanbringende skal følgelig for så vidt forkastes som *ugrundet.*

77. Det *andet* appelanbringende skal herefter i sin helhed *dels afvises,* dels forkastes som *ugrundet.*

13 — Domstolens dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., Sml. I, s. 1981.

14 — Jf. f.eks. dom af 9.6.1992, sag C-30/91 P, Lestelle mod Kommissionen, Sml. I, s. 3755, præmis 28.

D — *Appelanbringenderne vedrørende bøden*

78. Med det *tredje* appelanbringende, med det andet led af det *fjerde* appelanbringende samt med det *femte* og det *sjette* appelanbringende gør appellanten gældende, at der foreligger forskellige overtrædelser af EKSF-traktaten.

1. Spørgsmålet, om beslutningen er mangelfuldt begrundet hvad angår bødens størrelse *(tredje og fjerde appelanbringende)*

79. Med det tredje appelanbringende og det andet led af det fjerde appelanbringende kritiserer appellanten, at begrundelsesmanglerne ved beslutningen er overset.

Parternes argumenter

80. Med det *tredje* appelanbringende anfægter appellanten den appellerede doms præmis 553 ff. og kritiserer, at Retten anså det for lovligt, at Kommissionen ikke allerede i beslutningen havde redegjort for, hvorledes bødebeløbet nærmere var beregnet, men først gjorde dette på Rettens anmodning. Herved overtrådte Retten fællesskabsretten som følge af en urigtig anvendelse og fortolkning af EKSF-traktatens artikel 15.

81. Appellanten henviser navnlig til Rettens afgørelse i sagen Tréfilunion mod Kommissionen [15]. Denne henviste Retten til i den appellerede doms præmis 557 og bemærkede, at det var ønskeligt, at virksomhederne kan få et detaljeret indblik i beregningsmetoden »uden at være forpligtet til at anlægge sag ved Fællesskabets retsinstanser til prøvelse af beslutningen«. Ifølge Rettens betragtninger i den appellerede doms præmis 558 gælder dette »så meget mere, når Kommissionen som i nærværende sag har anvendt detaljerede matematiske formler med henblik på at beregne bøderne«.

82. Alligevel fastslog Retten i den appellerede doms præmis 555, at Kommissionens beslutning for så vidt var tilstrækkeligt begrundet, selv om den detaljerede beregningsmetode først var blevet oplyst efter anmodning under sagen for Retten.

15 — Dom af 6.4.1995, sag T-148/89, Sml. II, s. 1063.

83. Såfremt Rettens konklusion skulle blive bekræftet, ville dette være ensbetydende med, at Kommissionen »indtil den mundtlige forhandling for Retten kan supplere beslutningens begrundelse med yderligere bestanddele«.

84. Med det andet led af det *fjerde* appelanbringende kritiserer appellanten den appellerede doms præmis 647 ff. og gør gældende, at Retten ikke har givet nogen tilstrækkelig begrundelse for, at den ikke sammenlignede beslutningens bødeniveau med de bøder, som Kommissionen havde fastsat i to andre beslutninger, som appellanten havde nævnt under sagen for Retten.

85. Såfremt der var blevet sammenlignet med bødebeløbene i de andre beslutninger, ville det være fremgået, at bøden i den foreliggende beslutning — sammenlignet med de to andre beslutninger, der vedrørte meget grovere overtrædelser — var for høj.

86. Kommissionen har anført, at for så vidt angår oplysningen om metoden for bødeberegningen fortolker appellanten Domstolens dom i sagen Tréfilunion mod Kommissionen [16] forkert. Retten indtog korrekt det standpunkt, at der var anført en tilstrækkelig begrundelse for bødebeløbet, samtidig med at den som et obiter dictum havde bemærket, at det er ønskeligt, at Kommissionen fremlægger flere detaljer vedrørende beregningsmetoden.

87. Kommissionen har siden da udstedt »retningslinjer for beregningen af bøder« [17], hvormed den har offentliggjort sin almindelige metode for beregningen af bøder, og som den også tager hensyn til i forbindelse med begrundelsen af beslutninger. Disse retningslinjer forelå dog ikke på tidspunktet for beslutningen.

88. For så vidt angår den omstændighed, at Retten ikke sammenlignede bødebeløbet i den konkrete sag med bødebeløbet i lignende sager, gør Kommissionen gældende, at appellantens argumentation må afvises ud fra to synspunkter: For det første er der tale om en ren gentagelse af argumenter, der allerede blev fremført for Retten, og for det andet vedrører argumentet en vurdering af faktiske omstændigheder, der henhører under Rettens enekompetence.

89. I øvrigt er dette appelanbringende ugrundet, da Rettens betragtninger vedrørende dette punkt er i overensstemmelse med fællesskabsretten.

16 — Nævnt i fodnote 15.

17 — Retningslinjer for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, i EKSF-traktaten, EFT 1998 C 9, s. 3.

Bedømmelse

90. Da klagepunkterne vedrørende fremlæggelsen af den nærmere metode for beregningen af bøden i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl har fremført i sag C-194/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det *tredje* appelanbringende skal forkastes som *ugrundet*, til punkt 218 ff. i forslaget til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

91. For så vidt angår det synspunkt, der er fremført i begrundelsen for andet led af det *fjerde* appelanbringende, og hvorefter der i beslutningen savnes en begrundelse for, at bødeniveauerne ikke blev sammenlignet, må det fastslås, at Retten ifølge den appellerede doms præmis 649 har fundet, at de tre kommissionsbeslutninger ikke kan sammenlignes, og at den — i modsætning til hvad appellanten hævder — også har begrundet dette i præmis 650 ff.

92. Begrundelsen er følgelig ikke utilstrækkelig, og Retten fastslog korrekt, at EKSF-traktatens artikel 15 ikke var overtrådt. Det andet led af det *fjerde* appelanbringende skal derfor også forkastes som *ugrundet*.

93. Det tredje appelanbringende og det andet led af det fjerde appelanbringende, hvormed det gøres gældende, at Retten har overset, at beslutningens begrundelse var utilstrækkelig, skal følgelig begge forkastes som ugrundede.

2. Spørgsmålet om den solidariske hæftelse med Siderúrgica Aristrain Olaberría SL (*femte* appelanbringende)

94. Med det første led af det *femte* appelanbringende gør appellanten gældende, at der foreligger en retlig fejl ved bedømmelsen af det forhold, at Kommissionen på grundlag af den solidariske hæftelse alene har pålagt appellanten en bøde.

Parternes argumenter

95. Appellanten kritiserer den appellerede doms præmis 131 ff. og afviser Rettens antagelse om, at det var lovligt, at der i beslutningen alene blev pålagt appellanten en bøde på grundlag af virksomhedens solidariske hæftelse med dens søsterselskab Siderúrgica Aristrain Olaberría SL (herefter »Aristrain Olaberría«).

96. Der findes i beslutningen hverken en begrundelse for, hvorfor Kommissionen har

ladet appellanten og Aristrain Olaberría hæfte solidarisk for bøden, eller for, at Kommissionen blandt de to virksomheder kun har krævet bøden betalt af appellanten.

97. I stedet for gav Retten i den appellerede doms præmis 141 og 143 en efterfølgende begrundelse for det solidariske ansvar samt for, at bødekravet netop blev gjort gældende mod appellanten. Dermed forsøgte Retten at afhjælpe en fejl eller undladelse fra Kommissionens side, idet den satte sin vurdering i stedet for Kommissionens. Følgelig overskrider Retten grænserne for sine beføjelser, da den alene er berettiget til at annullere en beslutning fra Kommissionen, men ikke til at lovliggøre den.

98. Appellanten anfægter endvidere Rettens antagelse om, at Kommissionen på grund af den omstændighed, at de to søsterselskaber udgjorde en økonomisk enhed og dermed var omfattet af begrebet »virksomhed«, handlede lovligt, da den ved den i sagen omhandlede beslutning vilkårligt pålagde det ene af de to selskaber at betale bøden, som de var blevet pålagt i fællesskab.

99. Hermed overførte Retten uretmæssigt Domstolens praksis vedrørende et koncernmoderselskabs ansvar for et datterselskabs adfærd, der strider mod konkurrencereglerne, på de faktiske omstændigheder i nærværende sag.

100. *Kommissionen* har anført, at Retten med sin konstatering af, at de to søsterselskaber hæftede solidarisk for koncernens handlinger, intet har tilføjet til Kommissionen opfattelse, hvorefter de to virksomheder tilhørte den samme koncern og udgjorde en »økonomisk virksomhedsenhed«. Denne retsopfattelse har Kommissionen altid forsvaret, og den blev blot tiltrådt af Retten.

101. I øvrigt er der ingen modsætning mellem Rettens betragtninger i den appellerede doms præmis 135-143 og fællesskabsretten. Retten henviste korrekt til Domstolens praksis vedrørende begrebet »virksomhed« i EKSF-traktatens artikel 65's forstand og tog hensyn til det særlige forhold, at der i det foreliggende tilfælde ikke kunne påvises et »holdingselskab i traditionel forstand«.

102. Vedrørende den omstændighed, at bødekravet alene blev rettet mod appellanten, anførte Retten med føje, at dette var berettiget, fordi Kommissionen dermed blot havde givet afkald på den ene af de to mulige skyldnere, der hæftede solidarisk for bøden.

Bedømmelse

103. Det kan allerførst konstateres, at appellantens anbringender vedrørende det første led af det femte appelanbringende tydeligvis hviler på den opfattelse, at Retten traf beslutningen om et solidarisk ansvar for appellanten og Aristrain Olaberría i Kommissionens sted og angav begrundelsen herfor efterfølgende. Den har hermed ifølge appellanten overtrådt EKSF-traktatens artikel 33, fordi den har overskredet sin kompetence til at efterprøve en beslutning, idet den har suppleret beslutningen.

104. Det er ganske vist rigtigt, at der intetsteds i beslutningen findes en udtrykkelig henvisning til et solidarisk ansvar. Dette betyder imidlertid ikke, at Retten har suppleret beslutningen med dette juridiske begreb. I den appellerede doms præmis 131 ff. foretog Retten tværtimod en indgående undersøgelse af beslutningen, hvor denne omtalte appellanten, Aristrain Olaberría og dem begge under den fælles betegnelse »Aristrain«. På grundlag af denne undersøgelse kommer Retten til det resultat, at Kommissionen i beslutningen anser de to virksomheder for at hæfte solidarisk. Retten fastslår endvidere, at Kommissionen fastslår, at der hæftes for en bøde, hvis størrelse blev beregnet på grundlag af den af begge virksomheder tilsammen opnåede omsætning. Endelig antager Retten på grundlag af undersøgelsen, at Kommissionen ønskede at gøre bødekravet gældende mod den ene af de to solidariske debitorer, nemlig appellanten, hvilket fremgår af, at blandt de to søstervirksomheder figurerer kun appellanten som adressat for beslutningen.

105. Dermed ses Retten klart at have foretaget en fortolkning af beslutningen, hvorimod den ikke har suppleret den, og det første led af det *femte* appelanbringende må derfor også forkastes som *ugrundet*, for så vidt som det hermed gøres gældende, at EKSF-traktatens artikel 33 er overtrådt.

106. Appellanten retter imidlertid også en materiel kritik mod Rettens bemærkninger vedrørende lovligheden af de to søsterselskabers solidariske ansvar samt mod valget af appellanten som eneste adressat for beslutningen.

107. For det første var det efter min mening med rette, at Retten også anvendte de principper, der er udviklet i retspraksis vedrørende begrebet »virksomhed« i henhold til Fællesskabets konkurrenceregler (her EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1), på en situation, hvor der ikke var tale om forholdet mellem moder- og datterselskab inden for en koncern, men hvor der forelå en speciel situation, hvor to søsterselskaber inden for en koncern i fællesskab og i indbyrdes forståelse mellem disse alene

havde begået visse overtrædelser af konkurrencereglerne, uden at man kunne udpege et moderselskab, der på nogen måde havde koordineret de to selskabers adfærd eller påvirket dennes indhold.

108. Som det bl.a. også fremgår af Domstolens dom i sagen ICI mod Kommissionen [18], som Retten citerede i den appellerede doms præmis 136, skal retligt selvstændige selskaber betragtes som »virksomheder« i henhold til Fællesskabets konkurrenceregler (her EKSF-traktatens artikel 65, stk. 1), såfremt de udgør en »økonomisk enhed«. Appellanten har ikke bestridt, at dette var tilfældet i den foreliggende sag.

109. Appellanten anfægter derimod de retlige konsekvenser, der er draget af denne konstatering, nemlig at appellanten og Aristrain Olaberría, idet de udgør en økonomisk enhed, hæfter solidarisk for en bøde, der er beregnet på grundlag af søsterselskabernes samlede omsætning. Retten henviste vedrørende dette punkt til Domstolens afgørelse i sagen ICI mod Kommissionen [19] og overførte de i denne dom indeholdte principper på situationen i den foreliggende sag.

110. I den nævnte sag var der imidlertid — hvilket appellanten med rette har peget på — tale om, at alene moderselskabet blev draget til ansvar for et datterselskabs konkurrencebegrænsende adfærd, og ikke om et solidarisk ansvar for to selskaber.

111. I dommen i sagen Metsä-Serla m.fl. mod Kommissionen [20] udtalte Domstolen udtrykkeligt, at såfremt flere selskaber har begået overtrædelser af konkurrencereglerne som »økonomisk enhed«, er en solidarisk hæftelse principielt også mulig, såfremt en af virksomhederne har handlet for de medansvarlige virksomheders »regning og i disses interesse«.

112. Således som Retten fastslog i den appellerede doms præmis 134 ff., handlede appellanten og Aristrain Olaberría i det her omhandlede tilfælde i forbindelse med de påtalte overtrædelser i virksomhedernes gensidige interesse, dvs. »for det andet selskabs regning og i dettes interesse«. Den omstændighed, at der ikke kan påvises et moderselskab, der på nogen måde samordnede de to selskabers adfærd, eller som øvede indflydelse på dennes indhold, kan ikke have nogen betydning for den retlige bedømmelse. Det fremgår nemlig ikke af Domstolens praksis, at en vertikal påvirkning er en betingelse, eller at der skal være tale om en ensidig påvirkning. Det eneste afgørende er derimod, at en sådan påvirkning har fundet sted, og at den blev

18 — Dom af 14.7.1972, sag 48/69, Sml. 1972, s. 151, org.ref.: Rec. s. 619.

19 — Nævnt i fodnote 18.

20 — Dom af 16.11.2000, sag C-294/98 P, Sml. I, s. 10065, præmis 26. Dommen vedrører Kommissionens beslutning 94/601/EF af 13.7.1994 om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85 (IV/C/33.833 — Karton), EFT L 243, s. 1.

udøvet i det selskabs interesse, der udøvede den. Dette var tilfældet i den foreliggende sag, selv om der var tale om den særlige situation, at påvirkningen var gensidig og mellem parter på samme niveau.

113. Det første led af det *femte* appelanbringende er derfor også *ugrundet*, for så vidt som appellanten hermed kritiserer den angiveligt retligt fejlagtige bedømmelse af det solidariske ansvar.

114. Et spørgsmål, der må holdes adskilt fra spørgsmålet om det solidariske ansvar som sådan, er spørgsmålet om *fremsættelsen af bødekravet* på grundlag af dette ansvar. Ved beslutningen blev kravet nemlig kun gjort gældende mod appellanten.

115. Vedrørende dette punkt bemærker Retten i den appellerede doms præmis 143 blot, at dette ikke kan betragtes som »noget ulovligt forhold«, fordi Kommissionen »simpelt hen [har] givet afkald på at have dette sidstnævnte selskab som solidarisk hæftende medskyldner«.

116. Denne begrundelse tager efter min mening ikke hensyn til det væsentlige ved solidarisk hæftelse og tager ensidigt alene Kommissionens interesse i betragtning.

117. Den solidariske hæftelse medfører ganske vist, at to selskaber er debitorer for den samlede bøde (der er beregnet på grundlag af den sammenlagte omsætning). Endvidere kan Kommissionen principielt med rette gøre kravet gældende mod en af de to debitorer efter sit eget valg. Der må imidlertid sondes mellem fremsættelsen af kravet og hæftelsen, for denne bliver først en realitet, når Kommissionen rejser kravet mod en af de to solidariske skyldnere. Indtil dette sker, kan de to solidariske skyldnere uafhængigt af Kommissionen bestemme, hvilken del af bøden hver skal betale, eller om den ene påtager sig at betale. Denne bestemmelsesret fratog Kommissionen appellanten, idet den i beslutningens artikel 6 alene gjorde appellanten til adressat for beslutningen.

118. Hertil kommer, at som følge af, at kun appellanten nævnes som adressat i beslutningens artikel 6, gøres virksomheden til eneskyldner. Beslutningen, som er tvangsfuldbyrdelsesgrundlag i medfør af EKSF-traktatens artikel 92, kan følgelig kun tvangsfuldbyrdes i forhold til appellanten. Såfremt appellanten i tilfælde af, at fuldbyrdelsen gennemføres i forhold til virksomheden, ville gøre regres over for Aristrain Olaberría [21], kunne der være fare for, at regresskyldneren i denne situation — formentlig med rette - kunne gøre gældende, at beslutningen i artikel 6 om adressaterne angiver appellanten som ene-

21 — Den betalende debitor måtte formentlig med hensyn til regreskravet henholde sig til den nationale lovgivning, der finder anvendelse under omstændighederne i det enkelte tilfælde.

ste debitor, således at denne har betalt bøden som sin egen gæld og ikke på grundlag af en solidarisk forpligtelse.

119. Alt taget i betragtning kan der således opstå alvorlige skadevirkninger for den, der befinder sig i denne situation, som følge af, at Kommissionen allerede i beslutningen og ikke først i fuldbyrdelsesfasen træffer et valg mellem flere solidariske skyldnere. Dette tog Retten ikke hensyn til, hvilket er så meget desto mere alvorligt, som det heller ikke ses, hvilke fordele Kommissionen overhovedet skulle have opnået ved en sådan adfærd [22].

120. Det første led af det *femte* appelanbringende må følgelig anses for *ugrundet*, for så vidt som appellanten hermed anfægter den omstændighed, at beslutningen kun er adresseret til appellanten og ikke også til Aristrain Olaberría.

121. I medfør af artikel 54, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen skal den appellerede dom ophæves, for så vidt som appellanten i dommen nævnes som den eneste af de to virksomheder, der hæfter solidarisk.

22 — Det fremgår heller ikke, at en sådan adfærd skulle være absolut nødvendig i tilfælde af en truende insolvens for en medskyldner — hvilket åbenbart ikke var tilfældet i denne sag — for når der er tale om solidarisk hæftelse, hæfter alle medskyldnerne for gælden, således at der i fuldbyrdelsesfasen under alle omstændigheder ville være en solvent debitor for hele bøden. I beslutningen vedrørende kartonsagerne (nævnt i fodnote 20) angav Kommissionen i øvrigt — få måneder efter beslutningen i denne sag — samtlige medskyldnere som adressater i beslutningens dispositive del.

Da Retten har tilvejebragt oplysning om alle relevante omstændigheder, er sagen moden til påkendelse, og Domstolen kan følgelig træffe endelig afgørelse i medfør af artikel 54, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen.

122. Følgelig skal beslutningens artikel 4 og 6 annulleres, for så vidt som beslutningen kun nævner appellanten blandt de to virksomheder, der er solidarisk hæftende samskyldnere.

3. Spørgsmålet om utilstrækkelig hensyntagen til culpaprincippet (*femte* appelanbringende)

123. Med det andet led af det *femte* appelanbringende påtaler appellanten, at der efter virksomhedens opfattelse ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til culpaprincippet.

Parternes argumenter

124. *Appellanten* anfægter den appellerede doms præmis 627 ff., der bekræfter den konstatering, som fremgår af beslutningens betragtning 305 ff., hvorefter alle beslut-

ningens adressater på grund af oplysningerne om Kommissionens undersøgelser i maj 1988 og den beslutning, som derefter blev vedtaget i 1990 i sagen vedrørende »flade produkter af rustfrit stål« [23], måtte have været vidende om, at deres adfærd var i strid med konkurrencereglerne.

125. Ifølge appellanten er fællesskabsretten overtrådt, fordi Retten fejlagtigt bekræftede, at en viden om et bestemt forhold ville udgøre en skærpende omstændighed, selv om denne viden kun blev udledt af beviser, der var fremført mod andre berørte virksomheder, og selv om Retten ikke foretog en individuel prøvelse af rigtigheden af den omtvistede påstand i forhold til appellanten.

126. *Kommissionen* anser dette klagepunkt for uegnet til realitetsbehandling, da det vedrører vurderinger af faktiske omstændigheder.

127. Klagepunktet er også ugrundet, da appellanten har gengivet Rettens argumentation, som kommer klart til udtryk i de kritiserede præmisser i den appellerede dom, forkert.

23 — Kommissionens beslutning 90/417/EKSF af 18.7.1990 om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende en aftale om samordnet praksis mellem europæiske producenter af koldvalsede flade produkter af rustfrit stål, EFT L 220, s. 28.

Bedømmelse

128. Beslutningens betragtning 305 ff., der blev undersøgt af Retten, vedrører det forhold, at der var almindeligt kendskab til Kommissionens pressemeddelelse af 2. maj 1988 om undersøgelserne i sagen vedrørende »flade produkter af rustfrit stål« og til den derefter vedtagne beslutning af 18. juli 1990. Betragtningerne vedrører endvidere den konkrete viden om, at de i beslutningen påtalte indgreb i konkurrencen var ulovlige, hvilket kendskab i hvert fald kan gøres gældende over for de virksomheder, der *både* deltog i den påtalte adfærd på markederne for »flade produkter af rustfrit stål«*og* i de overtrædelser af konkurrencereglerne, som blev påtalt i beslutningen, men det er ubestridt, at appellanten ikke hørte til denne gruppe.

129. Kommissionen og i tilslutning hertil Retten i den appellerede dom når til deres konklusioner om, at alle beslutningens adressater måtte have været vidende om, at adfærden på stålbjælkemarkederne var ulovlig, på grundlag af en *samlet bedømmelse* af de generelle og konkrete omstændigheder. Dette indebærer en bedømmelse af de faktiske omstændigheder, der bortset fra kontrollen af, om de er rigtigt gengivet, som sådan ikke kan efterprøves under en appelsag.

130. Det andet led af det *femte* appelanbringende skal derfor *afvises*.

4. Spørgsmålet om fastsættelsen af den dato, hvorfra overtrædelserne af konkurrencereglerne kan tilregnes appellanten (*femte* appelanbringende)

131. Med det tredje led af det *femte* appelanbringende kritiserer appellanten, at beslutningens fastsættelse af et bestemt tidspunkt er blevet bekræftet.

Parternes argumenter

132. *Appellanten* kritiserer den appellerede doms præmis 226, hvori Retten i forbindelse med undersøgelsen af prisfastsættelserne inden for Stålbjælkeudvalget indledningsvis konstaterer, at for så vidt som artikel 4 i beslutningens spanske og franske version som begyndelsesdato for appellantens handlinger angiver den »31. december 1989«, er der tale om en »skrivefejl« (»error de transcripción«), og at det retteligt skulle have været den »31. december 1988«.

133. Appellanten finder, at Retten begik en retlig fejl, idet den betragtede en »skrivefejl« i beslutningens dispositive del som uvæsentlig.

134. I øvrigt kritiserer appellanten Retten for selvmodsigelser i præmisserne, da den til støtte for sin opfattelse henviste til beslutningens tyske og engelske version, hvori datoen efter Rettens opfattelse korrekt var angivet som den »31. december 1988«. Disse sprogversioner af beslutningen var imidlertid ikke processprog i forhold til appellanten.

135. Den appellerede doms præmis 226 modsiger Rettens bemærkninger i den appellerede doms præmis 209, idet Retten dér med hensyn til forskellene i den italienske sprogversion af beslutningen baserer sig på det modsatte argument. Den udtalte i præmis 209: »Den omstændighed, at der kan bestå en uklarhed med hensyn til det præcise tidspunkt for fremsendelsen af oversættelsen af visse mindre ændringer i den italienske version af beslutningen, er [...] uden betydning, så meget mere som sagsøgeren ikke er adressat for den italienske version af beslutningen.«

136. *Kommissionen* anser dette argument for ugrundet. Selv hvis det antoges, at Retten ikke kunne henvise til de andre sprogversioner af beslutningen, fastslog Retten med rette, at den rigtige dato, den »31. december 1988«, fremgik af beslutningens begrundelse.

Bedømmelse

137. Vedrørende appellantens kritik angående spørgsmålet om, hvorvidt en skrivefejl i beslutningens dispositive del er væsentlig, bør det bemærkes, at Retten i den kritiserede præmis i den appellerede dom korrekt henviser til Domstolens praksis [24], hvorefter en skrivefejl er uden betydning, når en retsakts sammenhæng og formål begrunder en fortolkning, der afviger fra dens ordlyd.

138. Vedrørende den påståede modsigelse i den appellerede doms præmisser skal det først bemærkes, at Retten i præmis 209 og 226 vedrørende betydningen af beslutningens sprogversioner, som ikke er autentiske, ikke modsiger sig selv allerede af den grund, at Retten i den førstnævnte præmis behandlede et helt andet spørgsmål [25].

139. Dernæst bemærkes, at i den appellerede doms præmis 226 nøjes Retten ikke med at begrunde sin opfattelse om, at der er tale om en skrivefejl, ved at sammenligne de sprogversioner, som ikke var autentiske sprog i forhold til appellanten. Tværtimod henviser Retten grundlæggende til andre dele af beslutningen — der er ens i alle sprogversioner — der betragtet tilsammen viser, at der i beslutningens artikel 4 er tale om en skrivefejl.

140. Retten henviser således til beslutningens betragtning 313 ff. (i »II. Retlig vurdering«), hvori Kommissionen som begyndelsestidspunkt for overtrædelserne begået af de spanske producenter — der er berørt af beslutningen — angiver den »31. december 1988«. Endvidere nævner Retten artikel 1 i beslutningens dispositive del, hvori Kommissionen under navnet »Aristrain« angiver en periode på »24 måneder« som varighed af forskellige overtrædelser. Hvis man regner tilbage fra slutningen af den i sagen omhandlede periode, fremgår det, at handlingerne senest begyndte den 1. januar 1989.

141. I modsætning til hvad appellanten gør gældende, gav Retten således en tilstrækkelig og modsigelsesfri begrundelse for sin konklusion, hvorfor det tredje led af det *femte* appelanbringende skal forkastes som *ugrundet*.

24 — Dom af 2.6.1994, sag C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, Sml. I, s. 2305.

25 — Det drejede sig dér om det forhold, at ændringer af beslutningsteksten, der var foretaget i hånden, og som bevisligt var blevet foretaget efter Kommissionens droftelse af beslutningen, kunne være uden betydning for spørgsmålet om *overensstemmelsen mellem den meddelte tekst og den vedtagne tekst*, hvis disse ændringer var blevet foretaget i en sprogversion af beslutningen, der ikke var autentisk, og som følgelig ikke var blevet meddelt.

5. Spørgsmålet om beregningen af bøden i ecu (*sjette* appelanbringende)

Parternes argumenter

142. *Appellanten* bebrejder Retten, at den i præmis 659 ff. fandt det retligt ukritisabelt, at appellanten i medfør af beslutningens artikel 1 blev pålagt at betale bøden i ecu.

143. Det skyldige bødebeløb blev som følge heraf fastsat på grundlag af den relevante omsætning efter den gennemsnitlige vekselkurs i referenceåret, mens bøden, hvis den skulle være betalt i den nationale valuta, skulle være betalt efter den vekselkurs, der havde været gældende på betalingstidspunktet.

144. Ifølge appellanten tog Retten fejl med sin udtalelse om, at Kommissionen for at kunne sammenligne de forskellige meddelte omsætningstal må omregne dem til en enkelt monetær enhed, selv om det kun er ved hjælp af den på omsætningen anvendte procentsats, som bestemmes under hensyn til overtrædelsens varighed og til den enkelte virksomheds deltagelse i overtrædelserne af konkurrencereglerne, at det reelt kan fastslås, om den pålagte bøde er højere end en anden.

145. Der er således ingen objektiv grund, der gør det berettiget at anvende et system, som forskelsbehandler virksomheder, hvis nationale valuta er blevet devalueret i løbet af referenceårene. Følgelig har Retten tilsidesat princippet om ret og rimelighed, idet den godkendte det valg, som Kommissionen havde foretaget blandt de forskellige beregningsmetoder.

146. Appellanten kritiserer endvidere Retten for ikke at have taget hensyn til, at bøden betales på et andet tidspunkt end det, hvor beløbet blev fastsat.

147. *Kommissionen* har anført, at dette appelanbringende er ugrundet, og at appellanten ikke foreslår nogen praktisk anvendelig alternativ metode.

148. Ifølge Kommissionen er det logisk at anvende omsætningen og vekselkursen for det år, hvorunder overtrædelsen blev begået, da dette er et reelt udtryk for overtrædelsens betydning i den tidsmæssige sammenhæng, hvori den fandt sted, og gør det muligt meget nøjagtigt at påvise de eventuelle fordele, der blev opnået ved overtrædelsen.

149. Med hensyn til betalingen af bøden bemærker Kommissionen, at der ikke er pligt til at betale den i national valuta, men at den kan betales i ecu.

150. Den bemærker endvidere, at når der er en forskel mellem vekselkursen på det tidspunkt, hvor bødebeløbet blev fastsat, og betalingstidspunktet, skyldes dette den omstændighed, at appellanten valgte ikke at betale bøden øjeblikkeligt og ikke at hensætte beløbet på en bankkonto allerede i 1994.

Bedømmelse

151. I præmis 87 ff. i dommen i sagen Sarrió mod Kommissionen [26] udtalte Domstolen følgende vedrørende de samme spørgsmål i forbindelse med overtrædelser af konkurrencereglerne inden for EF-traktatens anvendelsesområde (dvs. med henblik på forordning nr. 17 [27]):

»I det foreliggende tilfælde har appellanten ikke godtgjort, at Retten har tilsidesat forordning nr. 17 eller generelle retlige principper ved at godkende Kommissionens beregningsmetode baseret på omsætningen i det sidste hele år i overtrædelsesperioden.

For det første indeholder forordning nr. 17 ikke noget forbud mod at anvende ecu ved bødeudmålingen. Desuden har Kommissionen [...] beregnet de bøder, der skulle pålægges virksomheder, som havde medvirket i samme overtrædelse, efter en og samme metode, som gav [den] mulighed for at bedømme såvel de enkelte virksomheders størrelse og økonomiske betydning som omfanget af overtrædelsen på grundlag af den økonomiske situation, som den var på det tidspunkt, da overtrædelsen blev begået.

Endelig bemærkes, at valutaudsving er en risikofaktor, der både kan give fordele og ulemper, og som virksomhederne sædvanligvis bliver udsat for i forbindelse med deres handelsaktiviteter, og hvis eksistens som sådan ikke kan medføre, at en bøde, der lovligt er fastsat ud fra overtrædelsens grovhed og omsætningen i det sidste år i overtrædelsesperioden, bliver upassende. Under alle omstændigheder udgør det maksimale bødebeløb, der i medfør af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 fastsættes i forhold til omsætningen i det sidste regnskabsår forud for vedtagelsen af beslutningen, en grænse for de eventuelle negative konsekvenser af valutaudsvingene.«

26 — Dom af 16.11.2000, sag C-291/98 P, Sml. I, s. 9991. Dommen vedrører beslutning 94/601.

27 — Rådets forordning af 6.2.1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86, EFT 1959-1962, s. 81.

152. Da det ikke ses, hvorfor disse principper ikke skulle finde anvendelse eller skulle anvendes anderledes inden for området for EKSF-traktatens artikel 65, stk. 5, der er relevant i denne sag, må appellantens argumentation afvises med den samme begrundelse.

153. Det *sjette* appelanbringende må følgelig forkastes som *ugrundet.*

E — *Appelanbringendet vedrørende afgørelsen om sagsomkostningerne (syvende appelanbringende)*

Parternes argumenter

154. *Appellanten* anfægter den appellerede doms præmis 717 og kritiserer, at Retten — trods påstand herom — ikke tilpligtede Kommissionen at betale de omkostninger og renter, som ville påløbe som følge af en sikkerhedsstillelse eller som følge af den eventuelle betaling af en bøde. Virksomheden støtter ret på artikel 91 i Rettens procesreglement (herefter »procesreglementet«).

155. Som begrundelse for dette krav, som Retten angiveligt ikke har taget hensyn til, har appellanten anført følgende: Når Kommissionens beslutning ikke er endelig, så længe den ikke er blevet bekræftet af en upartisk og uafhængig domstol — i nærværende sag Retten — kan der ikke påløbe omkostninger og renter som følge af stillelsen af en sikkerhed, før Retten har foretaget denne fuldstændige judicielle kontrol. I modsat fald ville Retten ikke udøve en fuld prøvelsesret i EMK's artikel 6's forstand, og denne bestemmelse ville følgelig være tilsidesat.

156. *Kommissionen* er af den opfattelse, at Retten med føje afviste den af appellanten under sagen for Retten nedlagte påstand om, at Kommissionen skulle tilpligtes at betale de omkostninger og renter, der ville påløbe for appellanten som følge af stillelsen af en sikkerhed eller den eventuelle betaling af en bøde.

157. For det første forstår Kommissionen ikke, hvordan det er muligt at tillægge Retten den opfattelse, at Kommissionens beslutning først er endelig, når Retten har bekræftet den. Ifølge Kommissionen foreligger der her en fejlagtig fortolkning af en anden del af den appellerede dom, hvor spørgsmålet, om proceduren ved Kommissionen var i overensstemmelse med EMK's artikel 6, blev behandlet.

158. Kommissionen bemærker endvidere, at den ganske vist generelt accepterer en

bankgaranti for ikke at skulle opkræve bøden, mens sagen behandles ved Retten. Dette ændrer imidlertid intet ved det forhold, at beslutningen i medfør af EKSF-traktatens artikel 92 er et fuldbyrdelsesgrundlag, og at indbringelse af søgsmål for Domstolen ifølge EKSF-traktatens artikel 39 ikke har opsættende virkning. Såfremt det antoges, at der kun påløber renter af bøder, når de er blevet bekræftet af Retten, ville virkningen være, at artikel 39 blev uden indhold, og der ville være en tilskyndelse til at anlægge sag med det ene formål at udskyde betalingen af bøden.

159. Endelig henviser Kommissionen til den appellerede doms præmis 111-118, hvori Retten tog stilling til anbringenderne vedrørende den påståede tilsidesættelse af EMK's artikel 6 såvel som til spørgsmålet, om der var fuld prøvelsesret og dennes rækkevidde.

Bedømmelse

160. Det er her for det første et spørgsmål, om det *syvende* appelanbringende ikke må *afvises* på grund af tilsidesættelse af forbuddet mod at fremføre nye anbringender og påstande[28] under en appelsag.

28 — Jf. den i fodnote 14 nævnte dom.

161. Det fremgår således ikke af den appellerede doms præmis 717, som appellanten kritiserer, at den påstand, som Retten efter appellantens opfattelse bedømte retligt fejlagtigt — nemlig at Kommissionen i medfør af procesreglementets artikel 91 skulle tilpligtes at betale de omkostninger og renter, der ville påløbe som følge af stillelsen af en sikkerhed eller den eventuelle betaling af en bøde — overhovedet var genstand for sagens behandling ved Retten.

162. Af den citerede præmis fremgår det blot, at appellanten påstod Kommissionen tilpligtet at betale de »omkostninger, der blev afholdt under den administrative procedure«, i henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 3, eller EKSF-traktatens artikel 34. »De omkostninger og renter, der påløber som følge af stillelsen af en sikkerhed eller af den eventuelle betaling af en bøde«, er imidlertid omkostninger, der først opstår på grundlag af beslutningen, dvs. senere, således at de under alle omstændigheder ikke kan være omkostninger, der er afholdt under den administrative procedure.

163. Det kan heller ikke antages, at dommen måske var ufuldstændig i gengivelsen af parternes argumenter, idet bedømmelsen — således som dette fremgår af præmis 714 ff. i den appellerede dom — udelukkende vedrører spørgsmålet om godtgørelse af de omkostninger, der blev afholdt under den administrative procedure ved Kommissionen.

164. Der bør imidlertid udvises forsigtighed i den foreliggende sag, for så vidt som appellanten og Kommissionen ifølge deres argumenter, der på dette punkt er overensstemmende, går ud fra den antagelse, at der også under sagens behandling ved Retten blev nedlagt påstand om at tilpligte Kommissionen at betale de »omkostninger og renter, der påløber som følge af stillelsen af en sikkerhed eller den eventuelle betaling af en bøde«.

165. I dommen i sagen Alexopoulou mod Kommissionen [29] fandt Domstolen for så vidt angår spørgsmålet, om et argument allerede havde været behandlet under sagen ved Retten, at den i tilfælde af tvivl herom var berettiget til af egen drift at undersøge Rettens sagsakter, selv om appellanten — som i nærværende sag — ikke har påberåbt sig sagsakterne i denne sag uanset virksomhedens formodede viden om, at Rettens dom muligvis var mangelfuld.

166. Som det fremgår af punkt VI i stævningen, der blev indgivet i sagen for Retten, er klagepunktet vedrørende de omkostninger og renter, der påløber som følge af stillelsen af en sikkerhed eller den eventuelle betaling af en bøde, ikke et krav, der blev fremført første gang under appelsagen, således at det *syvende* appelanbringende synes *egnet til realitetsbehandling* på dette punkt.

29 — Dom af 1.7.1999, sag C-155/98 P, Sml. I, s. 4069.

167. Selv om der følgelig forelå en mangelfuld begrundelse af den appellerede dom — hvilket var synligt for appellanten — har denne på intet sted i sin argumentation gjort en overtrædelse af EKSF-traktatens artikel 30 gældende, men har udelukkende henvist til en retligt fejlagtig bedømmelse af forpligtelsen til at bære sagsomkostningerne.

168. Der opstår dermed det spørgsmål, om appellanten ikke har fremført det forkerte appelanbringende, for hvis den appellerede dom, således som det er blevet fastslået, ikke indeholder nogen som helst bemærkninger vedrørende de af appellanten nedlagte påstande under sagen for Retten, er det vanskeligt for Domstolen at efterprøve den materielle lovlighed af bedømmelsen af disse specielle omkostningsspørgsmål.

169. Imidlertid bemærkes, at hvis sagsøgeren havde fremført det rigtige appelanbringende (tilsidesættelse af forpligtelsen til at begrunde dommen, artikel 30 i EKSF-statutten for Domstolen), ville dette appelanbringende være begrundet. I så fald måtte Domstolen i overensstemmelse med artikel 54, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen ophæve den appellerede doms præmis 717 på grund af manglende begrundelse og hjemvise sagen til Retten i medfør af stk. 2. Såfremt påstanden blev forkastet af Retten, måtte Domstolen i givet fald efterprøve Rettens bedømmelse under en anden appel.

170. Da artikel 54, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen imidlertid som alternativ bestemmer, at Domstolen også kan træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, synes det også i denne sag af procesøkonomiske grunde at være det bedste, at Domstolen undtagelsesvis selv tager stilling til spørgsmålet om rækkevidden af denne omkostningspåstand og i den forbindelse henholder sig til de anbringender, som appellanten gjorde gældende i den stævning, der blev indleveret til Retten.

171. Spørgsmålet er altså, om procesreglementets artikel 91 er den rette hjemmel for et krav om godtgørelse af de omkostninger og renter, der følger af stillelsen af en sikkerhed eller af den eventuelle betaling af en bøde.

172. Vedrørende omkostningerne ved stillelsen af en sikkerhed har Domstolen allerede i kendelsen i sagen Krupp Stahl mod Kommissionen [30] fastslået, at »udgifter [...] afholdt for at stille en bankgaranti [...] ikke kan anses for udgifter, der er afholdt »med henblik på sagens behandling« i den i nævnte bestemmelse forudsatte betydning [31]. At Kommissionen som en af de to betingelser for at undlade fuldbyrdelse af beslutningen [...] havde krævet, at der blev stillet en bankgaranti, er ikke tilstrækkeligt til, at udgifterne i den anledning har kunnet anses for udgifter »med henblik på sagens behandling«, for så vidt angår den sag, der skulle anlægges«.

173. Vedrørende det rentetab, der opstår som følge af betalingen af bøden, er det vanskeligt at se logikken i appellantens argument om, at beslutningen ikke er endelig. Som Kommissionen med rette anfører, kan beslutningen i medfør af EKSF-traktatens artikel 92, sammenholdt med EKSF-traktatens artikel 39, stk. 1, under alle omstændigheder uden videre fuldbyrdes, således at Kommissionens rentekrav ligeledes uden videre opstår, såfremt en adressat for beslutningen ikke betaler bøden efter betalingsfristens udløb.

174. Formentlig vil appellanten derfor med sin argumentation næppe rejse tvivl om Kommissionens principielle ret til at kræve renter, hvis bøder ikke betales. Argumentationen retter sig derimod åbenbart mod rentekravet for den del af bøden, hvis størrelse blev nedsat af Retten i den appellerede dom, eller mod den hertil svarende andel af omkostningerne for stillelsen af en bankgaranti, der skulle gøre

30 — Kendelse af 20.11.1987, sag 183/83, Sml. s. 4611, præmis 10.

31 — Da kendelsen blev afsagt før oprettelsen af Retten, var der i sagen tale om den på dette punkt enslydende bestemmelse i artikel 73, litra b), i Domstolens procesreglement.

det muligt foreløbigt at undlade at fuldbyrde beslutningen.

F — *Appelanbringendet om, at EMK's artikel 6 er tilsidesat som følge af sagsbehandlingens varighed (niende appelanbringende)*

Parternes argumenter

175. Da dette imidlertid ikke er blevet gjort gældende på denne måde af appellanten, henviser jeg vedrørende dette problem generelt til de betragtninger, Retten fremførte i præmis 697 i dommen i den parallelle sag British Steel mod Kommissionen [32].

177. *Appellanten* henviser til Domstolens dom i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen [33]. Virksomheden anfører, at en retssag, der varede i mere end fem år, og forud for hvilken der gik en administrativ procedure ved Kommissionen på tre år, forsinkede afgørelsen i sagen så meget, at EMK's artikel 6 blev overtrådt.

176. Det *syvende* appelanbringende, hvormed appellanten kritiserer Retten for ikke at have givet virksomheden medhold i påstanden om, at Kommissionen med hjemmel i procesreglementets artikel 91 pålægges at betale de omkostninger og renter, der følger af stillelsen af en sikkerhed eller af den eventuelle betaling af en bøde, skal følgelig forkastes som *ugrundet*.

178. Appellanten finder navnlig, at forsinkelsen skyldes Kommissionens tøven med at give virksomheden adgang til de dokumenter, der var nødvendige for dens forsvar.

179. Appellanten mener sig følgelig ikke forpligtet til at betale renter for den periode, hvorunder sagen ved Retten blev forsinket og vanskeliggjort på grund af Kommissionens adfærd.

180. *Kommissionen* anfører, at omstændighederne i nærværende sag er forskellige fra omstændighederne i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen. I den forelig-

32 — Dom af 11.3.1999, sag T-151/94, Sml. II, s. 629. Sagsøgeren i den nævnte sag havde ganske vist ikke nedlagt påstand om betaling af de omkostninger og renter, som virksomheden selv havde måttet bære, men den havde begæret tilbagebetaling af bøden, der var erlagt til Kommissionen uden retligt grundlag, »med tillæg af morarenter«. Retten henviste til den ret til at rejse krav om erstatning over for Kommissionen, der følger af EKSF-traktatens artikel 34. Det følger af denne bestemmelse, at såfremt en virksomhed allerede helt eller delvis har betalt en bøde, der annulleres af Retten, har den principielt ret til at kræve godtgørelse af de renter, der er forlangt. I Rettens dom af 10.10.2001, sag T-171/99, Corus UK mod Kommissionen, Sml. II, s. 2967, der vedrørte et lignende søgsmål fra British Steel, præciserede Retten erstatningskravet og bekræftede, at der med hjemmel i EKSF-traktatens artikel 34 og under visse omstændigheder principielt er mulighed for at kræve erstatning for de omkostninger og renter, som en sagsøger har måttet afholde under sagen for Retten på grund af den annullerede bøde (og svarende til den annullerede del). Retten fastslog endvidere, at retten til erstatning også omfattede betaling af morarenter af den del af bøden, der var betalt uden retligt grundlag.

33 — Dom af 17.12.1998, sag C-185/95 P, Sml. I, s. 8417.

gende sag var det i medfør af artikel 23 i EKSF-statutten for Domstolen og ved to kendelser fra Retten [34] blevet pålagt Kommissionen at tilsende Retten alle akter vedrørende sagen, at undersøge samtlige dokumenter og at tage stilling til, hvilke der kunne udleveres til appellanterne.

181. Kommissionen understreger også, at det var på sagsøgernes initiativ, at Retten foretog en så udtømmende undersøgelse af akterne og dokumenterne.

Bedømmelse

182. Da klagepunkterne i det væsentlige svarer til de anbringender, som appellanten Thyssen Stahl — har fremført i sag C-194/99 P, henviser jeg vedrørende begrundelsen for, at det *niende* appelanbringende må forkastes som *ugrundet*, til punkt 231 ff. i det forslag til afgørelse, som jeg i dag fremsætter i den ovennævnte sag. Denne begrundelse gælder tilsvarende.

183. Da der således ikke kan antages at foreligge en tilsidesættelse af retten til retsbeskyttelse inden en rimelig frist, er det ikke nødvendigt at gå nærmere ind på spørgsmålet, hvorvidt en sådan tilsidesættelse også kan have den retsvirkning, at kravet på renter fortabes for perioden svarende til sagsbehandlingen ved Retten [35].

184. Det *niende* appelanbringende, hvormed sagsbehandlingens varighed kritiseres, skal følgelig forkastes som *ugrundet*.

IV — Sagsomkostninger

185. I medfør af artikel 32 i EKSF-statutten for Domstolen og artikel 122, stk. 1, i Domstolens procesreglement træffer Domstolen afgørelse om sagens omkostninger, såfremt der gives appellanten medhold, og Domstolen selv endeligt afgør sagen. I medfør af artikel 69, stk. 3, i Domstolens procesreglement, som ifølge artikel 118 finder tilsvarende anvendelse i appelsager, kan Domstolen fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter, eller hvor der foreligger ganske særlige grunde. Eftersom kun et af anbringenderne vedrørende bøden er begrundet, og udelukkende delvis, synes det rimeligt, at appellanten bærer sine egne omkostninger og betaler fire femtedele af Kommissionens omkostninger.

34 — Kendelse af 19.6.1996, sagerne T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 og T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 537, og af 10.12.1997, sagerne T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 og T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mod Kommissionen, Sml. II, s. 2293.

35 — I dommen i sagen Baustahlgewebe mod Kommissionen (nævnt i fodnote 33) blev nedsættelsen af bøden selv betegnet som retsvirkning.

V — Forslag til afgørelse

186. Af de ovenfor anførte grunde foreslår jeg Domstolen

— at ophæve dommen afsagt af Retten i Første Instans den 11. marts 1999, Aristrain mod Kommissionen (sag T-156/94), i det omfang Retten bekræfter, at det var lovligt alene at pålægge Siderúrgica Aristrain Madrid SL en bøde

— at annullere artikel 4 og 6 i Kommissionens beslutning 94/215/EKSF af 16. februar 1994 om en procedure i henhold til EKSF-traktatens artikel 65 vedrørende aftaler og forskellige former for samordnet praksis mellem europæiske producenter af stålbjælker, i det omfang de alene nævner Siderúrgica Aristrain Madrid SL blandt de to virksomheder, der hæfter solidarisk som samskyldnere

— at forkaste appellen i øvrigt

— at pålægge Siderúrgica Aristrain Madrid SL at bære sine egne sagsomkostninger og betale fire femtedele af de omkostninger, der er afholdt af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.